

The background of the entire page is a photograph showing the silhouettes of several children and teenagers standing in a field of tall grass. They are positioned against a bright sunset sky, with the sun low on the horizon, creating a warm, golden glow. The silhouettes are dark against the lighter sky. The text is overlaid on the upper part of the image.

2030-handleplan for
børn og unges
mentale trivsel

Et skifte til gavn for børn og unges mentale trivsel

ODENSE
KOMMUNE

Førord

I Odense er det vores ambition at finde konkrete løsninger på samfundets store sundheds- og trivselsmæssige udfordringer. Mental sundhed kan defineres som "en tilstand af velbefindende, hvor den enkelte kan udfolde sine evner, håndtere dagligdags udfordringer og stress samt indgå i fællesskaber med andre mennesker" (*WHO og Sundhedsstyrelsen*). I rapporten *Danskernes Sundhed 2023* udarbejdet af Statens Institut for Folkesundhed fremgår det, at kvinder generelt vurderer deres mentale helbred lavere end mænd. Den største andel af kvinder med en lav vurdering af deres mentale helbred ses blandt aldersgruppen 16-24 år.

Den nuværende generation af børn og unge oplever vilkår, rammer og pres, der sætter sig som mental mistrivsel på en måde, der ikke er set før. Får de ikke hjælp til at håndtere disse vilkår, er der risiko for, at de begrænses i deres muligheder for at tage del i fællesskabet, leve det børne- og ungdomsliv, de ønsker, og blive klar til at leve et selvstændigt voksenliv med uddannelse og job.

Derfor besluttede Odense Byråd med Budget 2023 at igangsætte en fokuseret indsats under overskriften 'Et skifte til gavn for børn og unges mentale trivsel', som skal være med til at forstærke rammerne for arbejdet med børn og unges mentale trivsel frem mod 2030. Et fokus, vi ser som værende særligt nødvendigt. Denne 2030-handleplan er et centralt element i den indsats – hvor vi lægger de langsigtede spor for et fremtidigt og sammenhængende arbejde med børn og unges mentale trivsel.

Kolofon:

Udgivet af:
Odense Kommune
Sundhedsforvaltningen

Publiceret:
November 2023

Fotos:
Pexels.com

Årsagerne til mental mistrivsel er sammensatte. Der er derfor desværre ingen hurtige løsninger eller lette svar. Det kommer til at tage tid at vende udviklingen – og vil kræve fokus både nationalt, regionalt og lokalt, for en del af årsagerne er af strukturel karakter som sociale medier, omsiggribende præstationskultur og øget individualisering. 2030-handleplanen flugter med Region Syddanmarks Sundhedsaftale 2024-2027, som bl.a. bygger på en omfattende tværsektoriel samarbejdsaftale på børn- og ungeområdet, der sigter mod at forebygge og tidligt opspore mental mistrivsel blandt børn og unge, herunder aktiviteter og fællesskaber, der fremmer den mentale sundhed. I Sundhedsklynge Fyn arbejdes der for at skabe de bedste forudsætninger for, at børn, unge og familier oplever, at overgang mellem sektorerne bliver sammenhængende og koordineret.

Handleplanen er blevet til i tæt samarbejde med Børn- og Ungeforvaltningen, Ældre- og Handicapforvaltningen, Beskæftigelses- og Socialforvaltningen, By- og Kulturforvaltningen samt Sundhedsforvaltningen som koordinerende forvaltning. Herudover har der i udarbejdelsen af planen været en involverende proces med regionale og civile aktører på tværs af børne- og ungeområdet.

2030-handleplanen går hånd i hånd med Psykiatриhandleplanen i Odense Kommune. Mens Psykiatриhandleplanen er målrettet alle børn, unge og voksne i kommunen og har et bredt perspektiv, der rækker fra det forebyggende felt til det meget psykiatrinære, har 2030-handleplanen et øget fokus på børn og unge og på det forebyggende.

Med 2030-handleplanen forenes de tilgange, der allerede gør en forskel med et fokus på de områder, hvor vi i fællesskab kan stå stærkere. 2030-handleplanen er således koordineret i tæt samarbejde med øvrige strategier og handleplaner på børne- og ungeområdet som Ungestrategi 2021 og LGBTQ+-Handleplanen. Derudover tager handleplanen afsæt i de ni principper, Odense Byråd har udarbejdet for arbejdet med børn og unges mentale trivsel frem mod 2030.

2030-handleplanen er opdelt i fem temaer. For hvert tema er der beskrevet en række konkrete indsatser og initiativer, der enkeltvis og samlet set vurderes at kunne bidrage afgørende til at styrke trivslen blandt børn og unge. I Odense Kommune vil vi styrke de elementer, hvor vi har erfaring med god virkning. Samtidig har vi en opgave i at være undersøgende på nye tilgange, afprøve andre metoder og opsøge ny viden. For alle temaer og den samlede plan gælder den grundindstilling, at ingen børn og unge skal stå alene med mental mistrivsel. Det er et fælles ansvar. Ansvaret handler om at støtte børn og unge i deres drømme, hjælpe dem til at definere målene og finde balancen for trivsel. Det er i det lys, du skal læse denne handleplan.

God læselyst.

Sundhedsudvalget

Mental trivsel for børn og unge i Odense

Med baggrund i forståelsespapiret 'Et skifte til gavn for børn og unges mentale trivsel' vedtog byrådet med budget 2023 udarbejdelsen af denne handleplan. På tværs af Børn- og Ungeforvaltningen, Beskæftigelses- og Socialforvaltningen, Ældre- og Handicapforvaltningen, By- og Kulturforvaltningen samt Sundhedsforvaltningen er der arbejdet sammen om at definere områder, der er vigtige for børn og unges trivsel. Områderne har afsæt i de ni 2030-principper, Odense Byråd har defineret for den måde, kommunen skal arbejde med børn og unges trivsel. Områderne tager ligeledes afsæt i *"Ungestrategien 2021 – For unge, der har behov for ekstra støtte"*, som danner grundlag for arbejdet med børn og unges trivsel. Mental sundhed, tilhørsforhold og ungdomsliv er også en del af den strategiske samarbejdsaftale på det kriminalitetsforebyggende samarbejde – herunder i samarbejde med Fyns Politi og boligorganisationerne i Odense.

Det er vigtigt at slå fast, at langt hovedparten af Odenses børn og unge trives. Børn og unges trivsel skabes og understøttes i et samspil mellem familie, dagtilbud, skoler, uddannelsesinstitutioner, fritidsaktiviteter, venskaber og andre fællesskaber. Som kommune er vi hver dag med til at opbygge denne trivsel i vores møde med vores børn og unge i dagligdagen. For langt de fleste af vores børn og unge er dette nok til, at de oplever en barndom og ungdom i generel trivsel. Imidlertid er der både lokalt og på landsplan en tendens til, at et stigende antal børn og unge oplever trivselsudfordringer. Det er den tendens, vi i fællesskab på tværs af forvaltningerne i Odense Kommune ønsker at vende. Der kan være mange årsager til det stigende antal børn og unge, der ikke trives. Det er et komplekst område med mange forskelligartede elementer, der på hver sin måde kan spille ind. I denne handleplan er det derfor vigtigt både at sigte bredt, gøre mere af det, vi har gode erfaringer med samt være undersøgende på nye vinkler og tiltag. Handleplanens målgruppe er ikke børn og unge, der er i kontakt med psykiatrien, da de vil være repræsenteret i Psykiatrihandleplanen.

En del af forklaringen kan være

Over de seneste år har der været langt større opmærksomhed på børn og unges mentale trivsel end tidligere - og med god grund. Det er vigtigt at fokusere på de områder, der udfordrer. Men den øgede opmærksomhed, omtale og italesættelse kan være en medvirkende årsag til, at vi ser flere børn og unge, der ikke trives. Med den øgede opmærksomhed er vi blevet bedre til at identificere de børn og unge, der har det skidt, end vi var tidligere. Herudover kan retorikken i samfundet, medierne mv. også være med til at fokusere yderligere på den gruppe af børn og unge, der ikke trives, hvorved det bliver "den nye normal", som nogle børn og unge dermed også føler, at de skal følge og give udtryk for. Desuden er børn og unge i dag i højere grad selv en aktiv del af debatten og er derfor med til at sætte dagsordenen både i familierne og samfundet. At børn og unges stemmer også høres i debatten, er på den måde med til at nuancere den viden, vi har. Som kommune og samfund har vi en forpligtigelse til at være opmærksom på denne tendens, da ord er med til at skabe virkelighed. Der bør derfor både være fokus på at hjælpe de børn og unge, som udfordres i deres mentale trivsel, og samtidig ikke gøre udfordringen større end den er.

Den øgede opmærksomhed kan dog ikke alene forklare udviklingen. Børn og unge i Danmark vokser i dag op under andre livskår end tidligere, hvor måden de er sammen med deres forældre, søskende og venner er anderledes end tidligere bl.a. pga. indretningen i vores samfund, øget brug af digitale medier mv. Børn og unge har andre muligheder end tidligere og oplever andre forventninger og forhåbninger for dem og deres fremtid, både fra dem selv, deres forældre og omverdenen. Særligt for unge er forventningspres et element, der spiller ind på deres trivsel. Overgange, fx fra grundskolen til ungdomsuddannelse, valg af uddannelse og planer for fremtiden, overgang til arbejdsmarkedet, at flytte hjemmefra, samt ændring i relationsmønsteret i de nære relationer, har betydning for de unges liv og trivsel.

Herudover er der tendens til, at unge oplever et pres i form af krav fra omverdenen, uddannelsesinstitutioner, deres forældre, andre unge og ikke mindst sig selv.

Med denne handleplan ønsker vi at sigte bredt for at rumme det komplekse felt, der påvirker vores børn og unge. Handlingerne er derfor ikke udelukkende rettet mod børnene og de unge. Formålet med handleplanen er at fremme mental sundhed i den tidlige barndom, styrke rammerne for arbejdet i daginstitutioner, skoler, frivillige foreninger mv. samt øge medarbejdernes kompetencer i at støtte trivslen blandt børn og unge. Samtidig sigter handleplanen mod helt specifikke udfordringer som dem, unge uden job og uddannelse oplever.

Jo bedre vi lykkes i de tidlige og forebyggende indsatser, jo mindre behov vil der være for støttende indsatser senere i ungdoms- og voksenlivet. På baggrund af dette er det naturligt, at nogle forvaltninger har en større rolle i handleplanen end andre. Børn og unges mentale trivsel er dog fortsat et fælles anlæggende på tværs af forvaltningerne.

"Formålet med handleplanen er at fremme mental sundhed i den tidlige barndom, styrke rammerne for arbejdet i daginstitutioner, skoler, frivillige foreninger mv. samt øge medarbejdernes kompetencer i at støtte trivslen blandt børn og unge."

2030-principper for *børn og unges* mentale trivsel

1

Mental trivsel opbygges fra den tidlige barndom og hænger for alle børn og unge sammen med gode rammer - såvel ude i daginstitutionerne, i skolen på ungdomsuddannelser som i hjemmet og i fritiden.

2

Arbejdet med mental trivsel har sit overordnede fokus på at fremme mental sundhed i den tidlige barndom, i daginstitutioner og skoler samt via de rette medarbejder kompetencer.

3

Arbejdet med mental trivsel omfatter både børn og unge generelt (for eksempel mental sundhedsfremme i skoler og lokalsamfund), grupper i risiko (for eksempel børn og unge, der har forældre med psykisk sygdom eller misbrug), grupper med mindre problemer og grupper med diagnoser.

4

Arbejdet med den stigende mentale mistrivsel er en fælles opgave, der skal løses i samarbejde og på tværs af kommunens politiske udvalg.

5

Aftabuisering af mental mistrivsel er et mål i sig selv. Kun ved at tale åbent om udfordringen og mere med og om børn og unge, der mistrives mentalt, kan vi give oplevelsen af lydhørhed og forståelse.

6

I mødet med medarbejdere i Odense kommune skal de unge og deres familier blive mødt af det fælles perspektiv, at alle unge skal være klar til at leve et selvstændigt voksenliv. Det betyder, at vi støtter de unge i modigt, nysgerrigt og vedholdende at forfølge den uddannelse, det job og det liv, de selv ønsker.

7

Løsningerne udvikles og koordineres i tæt samspil med andre parter som forældre, ungdomsuddannelser, arbejdsgivere, Region Syddanmark (praktiserende læger og psykiatrien), vidensinstitutioner, frivillige foreninger og det øvrige civilsamfund.

8

Byens unge skal løbende involveres i samtaler om justeringer og nye indsatser. I Odense Kommune ønsker vi at inddrage borgerne - både direkte og igennem repræsentative råd og nævn - i de beslutninger, der træffes, og som påvirker de unges liv. Vi vil gerne høre, hvad de tænker og mener - for det er dem og deres fremtid, det handler om.

9

Tidlig støtte er afgørende. Hjælpen skal tilbydes hurtigst muligt. Som kommune bruger vi tidlig forebyggelse og rettidighed som metode.

Samarbejdende planer

Psykiatrihandleplanen er målrettet alle børn, unge og voksne og har et helhedsorienteret fokus: fra de tidlige og forebyggende indsatser – til styrket fokus på koordinering og samarbejde, når borgere udskrives efter behandling i psykiatrien. Fra egne kommunale tilbud – til overgange og sammenhænge mellem region og kommune.

LGBTQ+-handleplanen skitserer 20 konkrete indsatser, der skal styrke vores arbejde for en rummelig og inkluderende by med gode og lige vilkår for alle. Målgruppen for handlingerne er både kommunale medarbejdere, voksne samt børn og unge.

'Ungestrategien – for unge med behov for støtte' sætter målet og den strategiske retning for unge på det specialiserede socialområde, som er at: alle unge skal være klar til at leve et selvstændigt (og evt. understøttet) voksenliv. Formålet med strategien er at styrke det tværprofessionelle samarbejde, og skabe et fælles ungeperspektiv både internt i og på tværs af fagforvaltningerne.

Handleplanens
fem spor

Handleplanen er opdelt i fem spor, som er vurderet til at have afgørende betydning for børn og unges trivsel. I alle fem spor gør kommunens medarbejdere, frivillige kræfter og andre aktører hver dag et stort arbejde for at styrke børn og unges mentale trivsel. Samtidig er der i alle fem spor også potentiale i at styrke arbejdet yderligere. De fem spor bygger ovenpå den retning, som blev givet med de ni 2030-principper.

De fem spor er:

1. *Fysisk og mental sundhed*
2. *Fællesskaber for alle*
3. *Vær i livet*
4. *Betydningsfulde netværk*
5. *Sammenhængskraft og fælles kompetencer*

1. Fysisk og mental sundhed

Fysisk og mental sundhed går hånd i hånd, og vi kan ikke tale om mental sundhed uden en helhedsorienteret tilgang, der også omfatter den fysiske sundhed. Vi ved bl.a., at regelmæssig fysisk aktivitet har en generel positiv indvirkning på den mentale sundhed, samt at fysisk aktivitet har gavnlig effekt på specifikke psykiske lidelser som fx angst og depression. Herudover peger forskning på, at fysisk aktivitet kan virke forebyggende bl.a. på lettere depression og visse angstlidelser, hvorfor fysisk aktivitet er et vigtigt element, når vi taler om forebyggelse (SIF (2021) Fysisk aktivitets betydning for angst og depression). Børn og unge er i dag mindre fysisk aktive og har flere stillesiddende aktiviteter i deres fritid end tidligere. Samtidig er de kun halvt så meget ude i naturen, som deres bedsteforældre var det, da de var børn. Når vi fremmer børn og unges mentale trivsel, er det derfor naturligt at have fokus på at styrke både den fysiske og mentale sundhed fra tidlig barndom og op gennem ungdomslivet. Dette gælder også for børn og unge med fysiske og/eller psykiske funktionsnedsættelser, da vi ved, at der er en øget risiko for, at denne målgruppe har dårlig mentalt helbred (DH (2023) 30 skridt mod mere lighed i sundhed). Dette kommer bl.a. til udtryk i den måde, indsatserne med et forebyggende perspektiv fokuserer på sundhed, kost, trivsel og udvikling.

Vores arbejde for at fremme fysisk, seksuel og mental sundhed

I Odense søger vi fra graviditeten at have fokus på moderens, barnets og familiens trivsel. Via sundhedsplejen følger og understøtter vi barnets generelle sundhed fra fødslen og op igennem barndommen – og ved behov er der rig mulighed for at inddrage yderligere fagpersoner. For unge er der ligeledes indsatser, hvor formålet er at fremme den enkeltes fysiske sundhed. Gennem arbejdet med KRAM-faktorerne (kost, rygning, alkohol og motion) både på almen – og i det specialiserede socialområde søger vi at støtte udsatte mennesker i deres fysiske og mentale trivsel.

Den seksuelle sundhed kan påvirke både den fysiske og mentale trivsel – både i positiv og negativ retning. For unge under 30 år tilbyder Klinik for seksuel sundhed i Odense anonym rådgivning i et trygt og imødekomende rum med faguddannet personale. Her kan unge blandt andet få hjælp til gratis prævention, blive testet for kønssygdomme samt blive rådgivet om krop, køn, abort, seksuelt misbrug og grænsesætning.

For de unge, der har brug for en ekstra hånd i ryggen, tilbyder vi i Odense individuel støtte til flere unge. Det gør vi fx i arbejdet med indsatsen "Alle unge skal med", hvor der er en tættere opfølgning og kontakt mellem rådgiver og de unge. Udover indsatser, der fokuserer på at hjælpe de unge med at starte på en uddannelse eller i job, er der også tilbud om sociale indsatser, sundhedsindsatser samt støtte til den unge i kontakten med relevante sundhedstilbud, læge, psykiatri og øvrig behandling. I Odense Kommune søger vi at dække bredt, hvorfor vi ligeledes har gruppeforløb til unge, som har til formål at opbygge og udvide de unges (sociale) netværk samt at klæde dem på til selv at kunne opsøge forskellige tilbud på egen hånd, efter endt forløb. Vi har forløb målrettet bredere grupper fx sårbare unge, som ønsker at gå til en fritidsaktivitet, sport eller idræt/motion med andre sårbare unge, samt mere specifikke forløb for unge, som lever med angst i hverdagen og som ønsker at dele, udfordre og lærer, hvordan de kan tackle og leve med deres angst. Herudover har vi forløb, der omhandler kønsidentitet målrettet transkønnede, bi-, homo-, panseksuelle mv. Og til de unge mellem 13-30 år, der ikke er henvisningsberettigede, tilbyder kommunen gratis psykologhjælp. Vi arbejder desuden kontinuerligt med at skabe lige muligheder for at deltage i fritidsaktiviteter for alle børn og unge, herunder børn og unge med fysiske og/eller psykiske funktionsnedsættelser.

Særligt målrettet unge i udsatte boligområder arbejder vi med Get2sport, der er en indsats i samarbejde med Danmarks Idrætsforbund, der skal understøtte, at foreningslivet er en aktiv del af børn og unges fritidsliv. Dette er både for at understøtte disse unges fysiske sundhed, men også den mentale sundhed. Forskning peger på nemlig på, at børn og unge, der deltager i sportsaktiviteter, herunder fx foreningsbaserede aktiviteter, generelt er mere positive i deres vurderinger af skole, fritid, fællesskab og venner, end børn og unge, der ikke dyrker idræt.

Odense støtter også op om den fysiske og mentale sundhed via flere puljer, hvor f.eks. foreninger kan søge om midler til at øge trivslen og sundheden blandt børn og unge.

Der er potentiale i, at:

1.1 Sikre plads til leg og venner

Det gode børneliv i Odenses dagtilbud skal være karakteriseret ved, at der er tid og ro til at vokse og gro. Børnene i Odenses dagtilbud skal møde nærværende voksne, gode venner og friheden til at være sig selv. Noget af det allermest fundamentale for at trives, og med et skarpt fokus på, at der er plads til leg og venner er dagtilbuddet med til at støtte et stærkt fundament for både den fysiske og mentale sundhed tidligt i barndommen. Det betyder, at der i Odenses dagtilbud skal være trygge børnefællesskaber, hvor alle børn har gode venner og kan være en god ven for andre, at overgange mellem leg og aktiviteter skal følge børnenes behov, så de har ro til at blive færdige med det, der er vigtigt for dem og endelig, at der skal være oaser, hvor børn frit og uforstyrret kan fordybe sig eller lege vildt.

1.2 Udvide gratis gruppeforløb med fokus på selvværd og perfektionisme til unge

Flere unge oplever udfordringer relateret til lavt selvværd og en øget perfektionskultur. Udfordringerne kan stige med alderen i takt med, at kravene til uddannelse, arbejde og selvstændighed øges. For at forebygge, at udfordringerne hos unge med lavt selvværd og/eller perfektionisme øges, tilbyder Psykologteamet i Odense to gange årligt et gratis gruppeforløb. Gruppeforløbet finder sted i dagtimerne, hvilket kan medvirke, at det ikke er alle unge, der har mulighed for at deltage. Derfor er der et stort potentiale i at tilbyde gruppeforløbet hen over eftermiddagen og aftenen, så flest mulige kan få gavn af tilbuddet. Sundhedsforvaltningen er hovedaktør på gruppeforløbet, men der er et potentiale i at samarbejde med Beskæftigelses- og Socialforvaltningen.

1.3 Udvide mulighederne for støtte til en sund fritid med Get2sport

Ved en tættere og styrket integration af Get2sport med gadeplansindsatsen, kan vi fremme de unges engagement i stærke fællesskaber. I dag er ungegrupper mere mobile, og derfor skal vores Get2sport-indsats i højere grad være fleksibel for at kunne nå de unge, hvor de befinder sig. Get2sport omfatter seks forskellige elementer, der kan kombineres og tilpasses til de specifikke behov, udfordringer og problemer, der eksisterer i de enkelte lokalsamfund. Særligt Beskæftigelses- og Socialforvaltningen vil have en central rolle i dette potentiale, med mulighed for samarbejde med andre relevante forvaltninger.

1.4 Udvikle fysiske sundhedstilbud

Arbejdet med KRAM-faktorerne (kost, rygning, alkohol og motion) er en integreret del af den faglige praksis blandt personalet på det specialiserede socialområde, og der arbejdes systematisk med KRAM-faktorerne på kommunens botilbud. Potentialet ligger i at inkludere flere unge i tilbud, der fremmer fysisk sundhed, hvilket igen kan have en positiv indvirkning på den mentale sundhed. Disse tilbud kan omfatte støtte til sund kost, opmærksomhed på et sundt forhold til alkohol (særligt i forhold til unge), motionsgrupper og rygestopprogrammer. Det kan også involvere et øget kendskab til Klinik for seksuel sundhed samt Unge & Rusmidler, hvor unge under 30 år kan få anonym hjælp og rådgivning. Inden for dette område er der mulighed for, at Ældre- og Handicapforvaltningen, Beskæftigelses- og Socialforvaltningen samt Sundhedsforvaltningen kan bidrage med erfaringer fra eksisterende tilbud samt potentiale for mere samarbejde på tværs af forvaltningerne.

1.5 Lære at tackle angst, depression og/eller stress

I Odense Kommune findes der flere tilbud til børn og unge, der udfordres af angst, depression og/eller stress. Center for Mental Sundhed tilbyder blandt andet kurset, "Lær at tackle angst og depression" til unge fra 18 år. Kurset er et gruppeforløb, hvor de unge får konkrete redskaber til at arbejde med de udfordringer, der ofte følger med angst og depression, og hjælper dem til at opnå et større overskud i hverdagen. Metoden peer-to-peer anvendes på kurset, hvilket betyder, at instruktørerne er unge, der selv har gennemført kurset og dermed kan relatere til de problematikker, de unge beskriver. "Lær at tackle angst og depression" er udviklet af Komiteen for Sundhedsoplysning, der også har udviklet et lignende kursus med fokus på stress. Stress blandt unge bliver mere udpræget, og derfor er der et stort potentiale i at undersøge muligheden for at implementere dette kursus som supplement til de eksisterende tilbud til unge. Her vil Sundhedsforvaltningen spille en rolle i at udbrede kendskabet til de eksisterende kurser i samarbejde med de andre forvaltninger.

1.6 Udbygge mulighederne for hjælp til unge med mental mistrivsel og misbrug

Alkohol-, stof- og pillemisbrug er tæt forbundet med unges mistrivsel. Der kan være behov for at udvikle på allerede eksisterende tilbud som f.eks. fremskudt misbrugsbehandling. Derudover er det vigtigt at have fokus på tidlig opsporing af børn og unge, der lever i familier med misbrug. I relation til mental mistrivsel og misbrug har alle forvaltninger en rolle inde for deres målgruppe.

"Jo bedre vi lykkes i de tidlige og forebyggende indsatser, jo mindre behov vil der være for støttende indsatser senere i ungdoms- og voksenlivet."

2. Fællesskaber for alle

Meningsfulde fællesskaber blandt børn og unge udgør et fundamentalt element i et sundt og godt børne- og ungdomsliv. At deltage i sociale fællesskaber bidrager til opbyggelsen af et godt selvværd og følelsen af at være værdsat. Oplevelsen af tilhørsforhold og deltagelse i stærke fællesskaber har afgørende betydning for børn og unges trivsel. Forebyggende arbejde, såsom relationsindsatsen, omfatter at undersøge unges netværk og arbejde på at styrke dem, når det er muligt. Børn og unge vokser i dag op under anderledes og måske mere komplekse livsvilkår end tidligere. Undersøgelser peger på, at ændringer i kulturen, herunder mindre leg og øget skærmb brug, kan have en negativ indvirkning på børn og unge. Dette kan påvirke deres oplevelse af nærhed og følelsen af at høre til i et fællesskab. Øget skærmb brug kan også føre til mindre fysisk aktivitet og ændre måden, vi deltager i fællesskaber på, hvilket påvirker børn og unge i alle aldre. Da skærmb brug er en uundgåelig del af vores børns virkelighed, er det derfor vigtigt bl.a. i folkeskolen at fortsætte det pædagogisk didaktisk begrundede skærmb brug, samt at understøtte børn og unges brug af fysiske fællesskaber. Derfor fokuserer handleplanen på, hvordan vi kan øge opmærksomheden på de eksisterende fællesskaber for børn og unge, samt hvordan vi bedst kan hjælpe dem med at deltage i disse.

Vores arbejde for at fremme fællesskaber for alle

I Odense arbejder vi kontinuerligt med at skabe fællesskaber, der imødekommer mangfoldighed. Vi organiserer vores tilbud til de børn og unge, vi har, med den mangfoldighed, de repræsenterer, så alle får det bedst tænkelige afsæt for at trives og udvikle sig i barndommen og i ungdomslivet. Dette omfatter blandt andet at støtte klubber og frivillige tilbud i at kunne inkludere børn og unge med særlige behov i fællesskaberne.

Med dannelsesstrategien, arbejdet med Stærke børnefællesskaber, fysiske miljøer og indretning i skole og dagtilbud samt mangfoldige ungemiljøer mv. søger vi i Odense tidligt i et barns liv at etablere grundlaget for at skabe mangfoldige fællesskaber. Dette starter fx allerede ved etableringen af mødre-, fædre- og forældregrupper til nybagte forældre. I dagtilbud og folkeskoler bestræber vi os, med hensyn til det enkelte individ på, at tilpasse vores læringsmiljøer til børnene, snarere end at forvente, at børnene skal tilpasse sig dem. Vi arbejder på at udvikle mangfoldige læringsmiljøer, hvor alle elever oplever deltagelsesmuligheder. Børn og unge er forskellige, og vi skal se diversiteten som en styrke, som vi skal arbejde med at inkludere i undervisningen. Desuden arbejder vi kontinuerligt på at skabe præstationstrygge miljøer, styrke fællesskaber på ungdomsuddannelser og støtte børn og unges adgang til fritidsaktiviteter op gennem barndom og ungdom. Dette fordi vi ved, at præstation kan være en motivationsfaktor og er et vilkår - det skal dog ikke opleves som et pres, men som noget man kan øve sig i.

I ungdomslivet har vi også fokus på at give de unge de bedste muligheder for at blive og forblive en del af fællesskabet på en ungdomsuddannelse eller i et arbejdsfællesskab. I Odense arbejder vi forebyggende ved at støtte unge i fastholdelse i skole/uddannelse. De unge, der oplever mental mistrivsel, kan modtage støtte, vejledning og hjælp til hverdagsstruktur og dermed fastholde deres uddannelsesforløb. For de unge, der har svært ved at deltage i sociale fællesskaber og føler sig ensomme og socialt usikre, tilbyder Odense et målrettet tilbud – FÆLLESSKABET. Dette tilbud fungerer som en social øvebane med fokus på tryghed, trivsel og nærvær. Her kan de øve sig i at indgå i sociale relationer med andre unge.

På den Særlige tilrettelagte ungdomsuddannelse STU kan unge med psykiske lidelser/sårbarhed som fx angst og ADHD, som ikke har mulighed for at gennemføre en ordinær uddannelse, blive en del af fællesskabet på en ungdomsuddannelse.

Undervisningen på STU har både fokus på den faglige undervisning samt afklaring og udvikling af de unges ressourcer ift. sociale kompetencer og fællesskaber, håb og drømme for fremtiden, selvstændighed, sundhed (bl.a. kost og motion), videre uddannelse og job. STU har til formål at give unge de bedste forudsætninger for at komme godt videre i tilværelsen, om det så er i uddannelse eller beskæftigelse. For de unge, hvor arbejdsmarkedet eller videre uddannelse ikke er en mulighed, skal der fortsat være et tydeligt mål om, at de unge opnår personlige, sociale og faglige kompetencer til en selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet.

På kulturområdet skaber blandt andet bibliotekerne og Kulturmaskinen rammer for præstationsfrie fællesskaber. På bibliotekerne kommer børn, unge og børnefamilier for at låne materialer og få faglig hjælp, men mange søger også biblioteket som et uforpligtende værested og et sted for fællesskab. Bibliotekerne tilbyder blandt andet aktiviteter som musiklege, fortællinger, oplæsning og rytmik/babyyoga for børnefamilier. Hovedbiblioteket i Odense har desuden igennem projektet "OWN IT Build your Library" i det sidste halvandet år fokuseret på unge som medskabere af bibliotekets aktiviteter og begivenheder, der er målrettet unge. Projektet er arrangeret af unge for unge og har tiltrukket en mangfoldighed af unge deltagere, der kan mødes i et uformelt fællesskab uden krav til deres deltagelse. Selvom projektet udløber i 2023, har det potentiale til at fortsætte.

Kulturmaskinen tilbyder et præstationsfrit miljø på deres værksteder, hvor det er muligt at fordybe sig i et håndværk og samtidig deltage i fællesskabet med de forudsætninger, man kommer med.

Der er potentiale i, at:

2.1 Fortsætte arbejdet med fremmøde i dagtilbud

På dagtilbudsområdet er der ikke på samme måde som på skoleområdet en lovgivning, der understøtter stabilt fremmøde. Alligevel skal de pædagogiske medarbejdere interessere sig for børns fremmøde i dagtilbud og i særdeleshed deres fravær, bl.a. på baggrund af eksisterende retningslinjer for børns fremmøde og fravær i dagtilbud. Det er særligt relevant, hvis det vurderes, at barnets fravær har u hensigtsmæssige konsekvenser for barnets trivsel og sociale relationer, og kan bringe barnet i en udsat position. Der er derfor potentiale i at arbejde med at støtte børn og deres forældre i at sikre, at barnet deltager regelmæssigt i dagtilbuddet. Dette kan have flere formål, herunder etablering af fællesskaber, dannelsesmæssige aspekter samt opbygning af stabile og meningsfulde netværk i barnets liv. I forbindelse med udviklingen og implementeringen af en strategi for at fremme stabilt fremmøde i dagtilbud spiller Børn- og Ungeforvaltningen en central rolle i samarbejde med sundhedsplejen.

2.2 Implementere ny Ungedidaktik

På skoleområdet er arbejdet med elevernes trivsel og det tidligste forebyggende ift. mental mistrivsel en naturlig del af hverdagen. Igennem implementeringen af Odense Kommunes nye ungedidaktik, er der yderligere fokus på at skabe mangfoldige læringsmiljøer, styrke fællesskaberne og tænke faglighed og trivsel sammen i skolens undervisning. Gennem mangfoldige og fællesskabende tilgange er skolerne med til at skabe rum til at børn og unge som individer og til at de kan deltage i meningsfulde fællesskaber. I forbindelse med implementeringen af den nye ungedidaktik har Børn- og Ungeforvaltningen en central rolle i samarbejde med de enkelte folkeskoler i kommunen.

2.3 Anvende virksomme elementer fra IPS (individuelt Planlagt job eller uddannelse med Støtte)

IPS (Individuelt Planlagt job eller uddannelse med Støtte) er en effektiv beskæftigelsesindsats centreret omkring Supported Employment (SE).

SE er et effektivt redskab, der bygger på forskning, og som består af støttende og beskæftigelsesrettede indsatser, der tilbydes mennesker med psykiske udfordringer og behov for individuel hjælp til at komme i beskæftigelse. IPS kan anvendes til en bredere målgruppe, herunder unge, hvor der ikke foregår psykiatrisk behandling, som det er et kriterium i de hidtidige IPS-forløb. Vi ved, at 60% fastholdes i job efter endt IPS-forløb. Derfor giver det mening at anvende de mest virksomme komponenter fra IPS til en bredere målgruppe. På den måde kan flere unge finde ordinær beskæftigelse eller starte uddannelse. På dette område vil Beskæftigelses- og Socialforvaltningen være en oplagt hovedaktør.

2.4 Synliggøre kommunens fritids- og kulturtilbud

Det er vigtigt, at både børn, unge og deres forældre kan finde tilbud inde for kunst, kultur, frivilligt socialt arbejde og grønne fællesskaber mv. Samtidig er det vigtigt, at også kommunens medarbejdere kan henvise til dem. F.eks. tilbyder kunst og kultur præstationsfrie fællesskaber inden for blandt andet musik, dans, bevægelse, læsning og skrivning samt visuel kunst, herunder billedkunst. Der er også mange frivillige sociale foreninger, hvor man kan komme og blive en del af et meningsfuldt fællesskab. By- og Kulturforvaltningen, Børn- og Ungeforvaltningen, Sundhedsforvaltningen samt Ældre- og Handicapforvaltningen ser et potentiale i at gøre de mange tilbud synlige via f.eks. socialkompasset eller andre eksisterende platforme, som kan tilgås af både brugere og kommunale medarbejdere.

2.5 Udbygge mulighederne for børn og unges møde med kunst og kultur

Mødet med kunst og kultur kan have en positiv indflydelse på menneskers mentale trivsel, og der er potentiale i at udvide mulighederne for, at vores børn og unge kommer i kontakt med dette. Det kan være gennem udbygning af bibliotekernes tilbud til børnefamilier, videreførelse af "OWN IT"-projektet efter projektperiodens udløb, videreførelse af Kulturmaskinens projekt med unge i mistrivsel eller udbredelse af Huskunstordningen, der giver skoler og SFO'er mulighed for at engagere

professionelle kunstnere til forløb på skolerne. Hos UngOdense er det også muligt for børn og unge at deltage i meningsfulde og kulturelle fællesskaber med andre børn og unge. UngOdense har bl.a. flere ungdomscentre rundt i Odense herunder Ungdomshuset. Kulturmaskinen har også ambitioner om at samarbejde med skolerne i forhold til at tilbyde skoletrætte elever en form for "praktik", hvor de kan fordybe sig i et håndværk, møde nye voksne og opleve det at lære på en ny måde. Erfaring viser, at sådanne tiltag er med til at undgå øget mistrivsel og i sidste ende skolevægring. Disse tiltag vil have By- og Kulturforvaltningen som hovedaktør i samarbejde med Børn- og Ungeforvaltningen.

2.6 Styrke udviklingen af mangfoldige læringsmiljøer

Gennem varieret og differentieret undervisning, skabes der plads til den mangfoldighed eleverne repræsenterer. Herudover understøtter dette arbejde at flere elever i undervisningen føler sig kompetente og medbestemmende, hvilket bidrager positivt til elevernes deltagelses-muligheder. Børn og unge bruger mange af deres vågne timer i skolen, hvorfor det er vigtigt, at det er et sted, hvor de har en oplevelse af at høre til, være en del af fællesskaber, og et trygt sted at lære og udvikle sig.

I arbejdet med mangfoldige læringsmiljøer, er det muligt for den enkelte skole at indtænke en række forskellige supplerende tilgange i undervisningen fx inddragelse af kulturlivet mv. Børn- og Ungeforvaltningen har en central rolle i samarbejdet med de enkelte folkeskoler i kommunen.

2.7 Styrke stærke børnefællesskaber

I Odense har vi et ønske om, at flest mulige børn og unge har tilknytning til det almene område. Vi tror på, at stærke børnefællesskaber er afgørende for det gode børneliv, og at alle børn har ret til at være en del af dette fællesskab. Derfor møder vi alle børn med positive forventninger og har fokus på deres progressioner ud fra det enkelte barn og den enkelte unges potentiale. I arbejdet med at skabe stærke børnefællesskaber søger vi at organisere vores tilbud til de aktuelle børn, vi har, med de mangfoldigheder, de repræsenterer, i en bestræbelse på at alle børn

og unge får de bedste muligheder for at trives, lære og udvikle sig i barndommen. Et solidt fundament for at høre til, lære og udvikle sig, er vigtige forebyggende elementer, som er med til at styrke den generelle trivsel blandt børn og unge. I regi af stærke børnefællesskaber er vi bl.a. optagede af personalekompetencer, fælles redskaber og systematikker, skriftlighed, strukturer, justering og udvikling af tilbud, og ledelse. Børn- og Ungeforvaltningen er i samarbejde med relevante samarbejdspartnere hovedaktør i arbejdet med og potentialet i stærke børnefællesskaber.

2.8 Støtte børn og unge i brugen af sociale og digitale medier

Den øgede mediebrug kan både have positiv og negativ indflydelse på trivslen, og der er ikke en entydig proportionel sammenhæng mellem mediebrug og social og mental trivsel. Brug af digitale medier kan støtte venskaber og sociale relationer, men samtidig kan et meget højt mediebrug have den modsatte virkning. På positivsiden kan bl.a. nævnes at forældre og børns interaktion og relation kan styrkes gennem nogle typer af fælles digital mediebrug, og didaktisk pædagogisk brug af digitale medier i dagtilbud og skole er vigtige elementer i dannelse og uddannelse i verden i dag. På negativsiden kan nævnes, at digitale mediers påvirkning af børn og unges trivsel ofte hænger sammen med "fear of missing out", det at sammenligne sig selv med andre, samt et ønske om at høre til. Herudover ses der også en sammenhæng mellem digitalt mediebrug og selvoplevet stress, som både kan handle om manglende adgang til sin telefon men også følelsen af at skulle være tilgængelig hele tiden. Derfor er det vigtigt, at der er rum til at trække sig både fra det digitale og fysiske fællesskab fra tid til anden uden at det resulterer i frygt for at gå glip af noget og/eller udelukkelse. Der er derfor potentiale i at støtte etableringen af restituerende pauser i hverdagen og skabe sociale fællesskaber, som giver børn og unge større mulighed for at finde en balance mellem ro og aktivitet. Dette kan for eksempel gøres i samarbejde med civilsamfundet. Herudover er det vigtigt at støtte vores børn og unge i at udvikle en sund balance mellem livet i det digitale og i den fysiske verden. I relation til sunde digitale vaner har alle forvaltninger en central rolle i forhold til deres målgruppe.

3. Vær i livet

Det er helt almindeligt, at både børn, unge og voksne til tider oplever, at omverdenen forventer noget af dem. Forventninger og forhåbninger kan være gode, da de kan afspejle en tro på, at vedkommende formår at imødekomme disse. Hvis det derimod opleves som et forventningspres, fordi der er tvivl om, hvorvidt disse forventninger kan indfris, kan det blive en negativ oplevelse. Når børn og unge møder forventninger fra omverdenen - det kan fx være i skolelivet, fra forældrene, uddannelsessektoren og/eller de sociale medier – er det vigtigt, at de har en grundlæggende tro på sig selv, en fornemmelse for deres egne evner og en tro på deres eget værd. Med baggrund i de kulturændringer og den kompleksitet, som børn og unge vokser op i, er det vigtigt at have en forståelse og at kunne tage stilling til den lokale, globale og digitale verden.

Vores arbejde for at fremme livsmod og personlige kompetencer

I Odense søger vi at styrke børn og unges udvikling og muligheder for at tage del i samfundet omkring dem. Vores ambition er at skabe rammerne for, at Odenses børn og unge vokser op som selvstændige mennesker med livsmod og tro på sig selv. Vores opgave som kommune er at skabe de bedste vilkår for børn og unges læring og udvikling, og møde dem med høje positive forventninger og blik for deres udvikling. De skal opleve at de er værdifulde og skal understøttes i deres motivation for at forfølge deres mål og drømme

I nogle tilfælde indebærer det at understøtte forældre i bedre at kunne støtte deres børn og unge. I andre tilfælde gavner det at støtte børn og unge i selv at manøvrere i verden ud fra deres specifikke styrker og udfordringer. Et eksempel på dette er arbejdet i Ungestrategien, hvor børn og unges drømme, kompetencer og ressourcer er styrende for de mål og planer, der er i indsatserne.

I Odense søger vi at klæde vores børn og unge på til at kunne navigere i livet uanset deres fysiske og psykiske funktionsniveau. Dette gøres blandt andet gennem vores generelle dannelsesarbejde og pædagogiske og didaktiske overvejelser i byens dagtilbud og skoler. Det er i mødet med omverdenen, at mennesker skabes, og derfor foregår dannelsesarbejdet både i hjemmet, dagplejen, vuggestuen, børnehaven, i skolen og i fritidslivet. Vi har i dannelsesarbejdet fokus på børn og unges sociale og personlige kompetencer, og hvordan vi som fagprofessionelle kan understøtte dannelsen af hele mennesker. Odense Kommunes dannelsesstrategi centrerer sig om fire grundlæggende karaktertræk, der understøtter børn og unges udvikling og trivsel i bred forstand: Vedholdenhed, Nysgerrighed, Mod og Medmenneskelighed.

Udover det brede udviklings- og dannelsesarbejde, arbejder vi i kommunen også med målrettede indsatser, der kan være med til at udvikle mere specifikke kompetencer hos den enkelte. Det gør vi fx igennem understøttelse af hele familien i FAMKO, samt indsatser for specifikke målgrupper som undervisning af unge med ADHD og autismespektrumforstyrrelser. I Voksenspecialundervisningen understøttes unge med funktionsnedsættelser – kognitive såvel som psykiske – i at lægge en plan for uddannelse, job eller anden aktiv deltagelse i samfundslivet, hvorved de opnår større indflydelse på deres eget liv. Vi arbejder således både helhedsorienteret med hele familien i fokus samt mere specifikt med det enkelte unge menneske og dennes specifikke behov.

Der er potentiale i, at:

3.1 Udvikle målrettede forældreforløb

Forældre, der har børn med specifikke udfordringer, kan have gavn af at få målrettet viden, om deres barns udfordringer og møde ligesindede. Dette med henblik på, i højere grad, at gøre forældrene i stand til at støtte deres børn og unge i præcis deres livssituation. I Odense tilbydes der tilbud målrettet forældre til børn, der har en gennemgribende udviklingsforstyrrelse indenfor autismespektrummet. Vi ved, at disse børn er meget forskellige, men at et fællestæk er, at det er vanskeligt for deres forældre at støtte deres børn, da deres reaktioner kan være vanskelige at forstå. For at støtte forældrene i at støtte deres børn, søger vi at klæde forældrene bedre på ift. at forstå lige netop deres barn. Dette er kun indenfor et område, men der er potentiale i at vurdere om lignende tilbud kan være relevant for andre forældregrupper. Børn- og Ungeforvaltningen, Sundhedsforvaltningen og Ældre- og Handicapforvaltningen er alle primæraktører inden for hver deres område og kan med fordel arbejde sammen om dette potentiale.

3.2 Barndommen har værdi i sig selv

Det gode børneliv i Odenses dagtilbud skal være karakteriseret ved, at der er tid og ro til at vokse og gro. Børnene i Odenses dagtilbud skal møde nærværende voksne, gode venner og friheden til at være sig selv. Vi tager afsæt i at barndommen har en værdi i sig selv og vi vil gerne skabe børnenes universer sammen med dem. Det betyder at børn skal være omgivet af nærværende og omsorgsfulde voksne, som møder dem med positive forventninger, følger deres intentioner og interesserer sig for det, de er optaget af.

De voksne skal inddrage børnene, så de oplever at have medindflydelse på deres hverdag, og at deres stemmer bliver hørt. Børnene skal involveres i indretningen af deres dagtilbud, så deres omgivelser afspejler deres behov og ønsker. Samtidig skal de have mulighed for at udforske naturen og kulturen omkring dem.

3.3 Skabe forbundethed med omverdenen

Det er vigtigt for børn og unges trivsel, at være socialt forbundet. Men det er også vigtigt, at børn og unge har en forståelse for og ser dem som en del af den verden de vokser op i. Børn og unge skal have redskaberne til at kunne begå sig i en verden, der både er lokal, global og digital. Børn og unge skal møde andre kulturer, værdier og traditioner og opfordres til at bruge deres nysgerrighed for ting, der er ukendte for dem, for på den måde bedre at blive klogere på sig selv og omverdenen. De skal være fortrolige med at tage del i en demokratisk samtale og redskaberne til at begå sig i en digital verden. De skal inspireres, opleves og udfordres gennem kulturen og i møder med naturen. Det er igennem forbundetheden med omverdenen at de lærer de sig selv at kende på godt og ondt, og i disse møder lærer de, at verden er større end en selv og ens egen familie. De oplever samhørighed og lærer at forstå den gensidighed og det ansvar, der følger med.

3.4 Tilbyde undervisning til unge med ADHD og autismespektrumforstyrrelser

For unge med autismespektrumforstyrrelser eller ADHD, der har udfordringer med at gå direkte ind på en ordinær uddannelse på grund af massive sociale udfordringer, er der potentiale i at udvikle et gruppeforløb, der sigter mod at træne deltagernes evne til at mestre hverdagslivet med de udfordringer, som man typisk oplever med autismespektrumforstyrrelser eller ADHD. Det kan fx være udfordringer i forhold til koncentration, socialt samspil og impuls kontrol. Der kan også være behov for træning og støtte i overgangen til ungdomsuddannelse. På dette område vil Beskæftigelses- og Socialforvaltningen være en oplagt hovedaktør.

3.5 Fastholde normalitet under indlæggelse i behandlingspsykiatrien

Ved at kommunale medarbejdere, så vidt det er muligt, følger unge mellem 18-25 år til indlæggelse og besøger den unge to gange ugentligt under indlæggelsen, ønsker kommunen at mindske funktionstab under indlæggelsen. Dette gør det muligt for den unge at fastholde de igangværende rehabiliteringsindsatser, som er med til at muliggøre et meningsfuldt liv med bedst mulig aktivitet, deltagelse, mestring og livskvalitet. Rehabilitering bygger på en grundlæggende antagelse om, at alle voksne og unge ønsker at bestemme og have mest mulig indflydelse på deres eget liv, og et rehabiliteringsforløb tilrettelægges med så stor respekt for den enkeltes vaner og ønsker, som det er muligt inden for de givne rammer. Ved at fastholde rehabiliteringsforløbet under indlæggelse i behandlingspsykiatrien støtter vi den unge i forhold til indfrielse af egne forventninger og forhåbninger. Indenfor området er der mulighed for, at Ældre- og Handicapforvaltningen kan bidrage med erfaringer fra de eksisterende tilbud samt potentiale for samarbejde på tværs af forvaltningerne.

3.6 Afprøve effekten af udskolingspædagoger i folkeskolen

For en del unge kan overgangen fra barndommens trygge rammer til ungdommens nye udfordringer være for udfordrende og uoverskuelig. For at støtte denne gruppe unge i overgangen og dermed opnå at færre unge står uden for job og uddannelse, er der potentiale i en øget opmærksomhed i udskolingen. Dette kan gøres ved at fortsætte afprøvningen af effekten af udskolingspædagoger samt deres samarbejde med PPR på udvalgte skoler. Dette har potentiale, da det støtter unge, der føler sig i tvivl om, hvad de ønsker for deres liv eller er i tvivl om, hvorvidt og hvordan de når deres ønske. Med en ekstra hånd i ryggen, vil denne gruppe unge forhåbentlig følge sig bedre rustet til at træde ind i ungdomslivet. Børn- og Ungeforvaltningen og Beskæftigelses- og Socialforvaltningen er i samarbejde primæraktører på dette område.

4. Betydningsfulde netværk

Alle mennesker har brug for nogen i deres liv, som betyder noget, og som gør en forskel for dem. En vigtig del af vejen til mental trivsel er at have et betydningsfuldt netværk, som kan guide, hjælpe, støtte og skabe positiv udvikling i børn og unges liv. Det kan være barnets eller den unges egen familie, venner, rollemodeller, naboer eller frivillige aktører. I netværk kan børn og unge opleve at blive anerkendt af andre voksne og støtte til at udvikle en positiv selvforståelse. Netværket kan bidrage med ny viden, andre perspektiver og udvikling af egne kompetencer og kan samtidig virke som støtte og hjælp i hverdagens små eller større udfordringer. Gode betydningsfulde netværk kan både virke som et fællesskab at læne sig op ad og ind i, et sted den enkelte kan fejre sine sejre og virke som hjælp til overgangen i livet, fx fra ungdomsliv til voksenlivet, der ofte kan virke svær.

Vores arbejde for at fremme betydningsfulde netværk

Allerede fra tidligt i livet understøtter vi i Odense børn og unge i at indgå i og etablere betydningsfulde fællesskaber og netværk. Det kan både være de forudbestemte og ikke-selvvalgte netværk og fællesskaber i form af dagtilbudsgrupper eller klasser i folkeskolen og uddannelsesinstitutionen og de mere selvvalgte i form af vennegrupper, fritidsaktiviteter mv. I fællesskaber oplever børn og unge samhørighed og lærer den gensidighed og det ansvar, der følger med, når man er en del af et fællesskab. Her træder børn og unge ved siden af og oplever, at de alligevel hører til som dem, de er.

I arbejdet med at skabe betydningsfulde fællesskaber og netværk har vi ambitionen om at hjælpe børn og unge, herunder børn og unge med fysiske og/eller psykiske funktionsnedsættelser, med at knytte og bevare bånd til netværket omkring dem, som kan støtte dem i at forfølge det liv, den uddannelse og det job, de ønsker. Derfor har vi i arbejdet med afdækning af netværket omkring børn og unge. Det har vi med fokus på at identificere og styrke de positive relationer og netværk, der

kan understøtte barnet, den unge og familien. Derudover har vi haft opmærksomhed på at skabe dialog om tilknytningen til de netværk, der kan medvirke til at skabe og/eller forværre risikoadfærd hos børn og unge. I arbejdet med betydningsfulde netværk vil det ofte være oplagt at arbejde på gruppeniveau med specifikke målgrupper. I Odense tilbyder vi for eksempel netværksgrupper målrettet unge, hvis forældre har en psykisk lidelse. Vi ved, at en opvækst i en familie med psykisk lidelse kan være en risikofaktor, da de kan føle sig udenfor fællesskabet og derfor trække sig fra omverdenen. Samtidig er der en øget risiko for, at den unge selv udvikler mental mistrivsel. Derfor er det vigtigt at skabe et miljø, hvor de unge kan møde ligesindede, spejle sig i andre og få en oplevelse af ikke at være alene.

Virksomheder har særlige forudsætninger for at skabe betydningsfulde netværk og relationer, der styrker unges indgang til både uddannelse og arbejdsmarked. De unges oplevelse af anerkendelse og stolthed ved at have et job og være en del af et arbejdsfællesskab kan ikke erstattes. I handlingen 'Alle unge skal med', arbejder vi med et særligt fokus på at fastholde unge i uddannelse og job, fordi vi ved, at tilknytning til arbejdsmarkedet i form af ordinære job, småjob, lønnede timer og fritidsjob gør, at de unge klarer sig bedre i fremtiden.

"I fællesskaber oplever børn og unge samhørighed og lærer den gensidighed og det ansvar, der følger med, når man er en del af et fællesskab."

Der er potentiale i, at:

4.1 Styrke samarbejdet med civilsamfundet yderligere

Hensigten er at inkludere flere børn og unge i de tilbud, der findes i deres lokalmiljøer. Derved er der mulighed for, at de introduceres til andre fællesskaber end skole og familie, både med et dannelses- og et fællesskabsperspektiv. Der kan herunder bl.a. være potentiale i øget fokus på fritidsvejlederne og deres arbejde med at få børn og unge ind i fællesskaber. Kulturinstitutionerne spiller også en central rolle i arbejdet med at skabe meningsfulde fællesskaber til børn og unge fx i kraft af billedskoler, kreative værksteder, udstillinger mv. I styrkelsen af samarbejdet med civilsamfundet på denne dagsorden er det vigtigt, at alle forvaltninger arbejder i forhold til deres egne målgrupper, samtidig med at der er potentiale i at samarbejde.

"Her er der plads til både den svære og den sjove samtale i et åbent forum, hvilket kan være helende for både den unge og netværket."

4.2 Udvide tilbud om netværkssamtaler

I dag holdes der systematiske netværkssamtaler med beboere og deres pårørende på botilbud i Ældre- og Handicapforvaltningen. Formålet med samtalerne er at tale om det, der fylder (fx trivsel, sygdomserkendelse, praktiske opgaver osv.) for den konkrete beboer og dennes netværk. Dermed sikres det, at kontakten til netværket bevares, at netværkets viden og kompetencer tages i brug, samt at der er plads til både den svære og den sjove samtale i et åbent forum, hvilket kan være helende for både beboeren og netværket. Hensigten er at inkludere flere unge (fx de hjemmeboende) og deres netværk i åbne samtaler og dermed sikre, at det betydningsfulde netværk fastholdes. I denne sammenhæng har Ældre- og Handicapforvaltningen en central rolle.

5. Sammenhængskraft og fælles kompetencer

Arbejdet med stigende mental mistrivsel blandt børn og unge er en fælles opgave, som kræver øget sammenhængskraft på tværs af aktører og forvaltninger samt de rette ledelses- og medarbejderkompetencer. Vores ambition er, at børn og unge, deres familie og netværket omkring dem mødes af kompetente medarbejdere med tværgående og enslydende principper til opgaveløsningen. Der kan herunder bl.a. være potentiale i øget fokus på fritidsvejlederne og deres arbejde med at få børn og unge ind i fællesskaber. Ikke mindst da viden om hinandens faglighed, råderum og relationel koordinering er ligeledes vigtige brikker i denne ambition. Viden om hinanden er med til at skabe overblik over handlemuligheder, giver mulighed for sparring med og at invitere kollegaer rettidigt ind, hvilket bidrager til at give børn og unge samt deres familier en oplevelse af et mere sammenhængende forløb.

Vores arbejde for at fremme sammenhængskraft og fælles kompetencer

I arbejdet med mental trivsel blandt børn og unge er det ikke kun vigtigt at kunne samarbejde på tværs af afdelinger internt i forvaltningerne, men i flere tilfælde er det også vigtigt at kunne trække på fagligheder på tværs af forvaltningerne og regionale samarbejdspartnere. Vores ambition er at arbejde helhedsorienteret med og om børn og unge. Dette lykkes vi allerede med, f.eks. når vi samarbejder med hele familien inden for rammerne af FAMKO, støtter den unge i Én plan som en del af Ungestrategien samt på tværs af forvaltningerne i Sammenhængende borgerforløb.

Især når der er mange forskellige fagpersoner involveret, er det vigtigt at arbejde i samme retning, koordinere på tværs og arbejde med de samme overordnede mål for øje. Når vi arbejder på at skabe handleplaner for den enkelte borger, er det selvfølgelig med borgeren i fokus. En bonus ved handleplanerne er, at de også er med til at styrke medarbejdernes kompetencer.

Handleplanerne sikrer videndeling på tværs af fagområder og forvaltninger og bidrager til at sammentænke handlinger, hvor det giver mening, med henblik på at skabe helhedsorienteret hjælp til børn, unge og deres familier. Arbejdet med handleplaner inden for rammerne af Ungestrategien er et godt eksempel på at styrke og tætnesamarbejdet mellem de voksne, der er involveret omkring den unge.

"Vores ambition er at arbejde helhedsorienteret med og om børn og unge."

Der er potentiale i, at:

5.1 Øge sammenhængskraften og eksperimentere med nye måder at udvikle velfærd

I arbejdet med børn og unges mentale trivsel må vi også have et blik på vores ledelse. Ledelsesopgaven følger naturligt med, når vi arbejder med nye måder at udvikle velfærd og løfte vores kerneopgave. Det handler om at sætte rammerne for, at medarbejdere i hele organisationen har et solidt handlerum, hvor de kan udfolde deres faglighed og sætte deres kompetencer i spil for at løse kerneopgaven bedst muligt hver dag – til gavn for vores børn og unge og for kvaliteten i vores tilbud. Det handler også om at styrke sammenhængskraften i organisationen. Dette både indadtil - I ved at sikre, at medarbejdere i og på tværs af forvaltninger inddrager hinandens forskellige fagligheder samt andres erfaringer, viden og perspektiver. Samt udadtil - ved at samarbejde med og om børn og unge, forældre, netværk og en bred vifte af samarbejdspartnere. Herudover er det vigtigt at skabe mening og motivation ved at oversætte, hvilken retning organisationen bevæger sig i, så medarbejdere kan arbejde på de forskellige dagsordner, der rører sig.

Når grænserne for udfordringer flytter sig, må måden, vi løser dem på, gøre det samme. Derfor fordrer ledelse af nytænkning og ledelsesopgaven, når man eksperimenterer og udvikler, et særligt ledelsesfokus. Samtidig kalder en stigende kompleksitet i udfordringerne på nytænkning og nye måder at gå til opgaverne på. Ledelsesopgaven handler derfor også om at tænke langsigtet, vedholdende fastholde fokus, samt at skabe rammer, som tillader, at organisationen løbende lærer og justerer. Rammer som tillader en eksperimenterende og innovativ tilgang, hvor vi forsøger os frem og lærer i en lille skala, inden vi skalerer op. Det kalder på systematik, og at vi tager afsæt i problemer/udfordringer og arbejder derfra med flere prøvehandlinger. I ledelse af nytænkning, sætter vi alle ressourcer i spil og lytter til børn, unge, forældre, samfund og fagligheder. Komplekse udfordringer har ofte flere svar, og når vi skal arbejde med nye måder at udvikle velfærd, vil der være mange

indgangsvinkler og forskellige muligheder. Ledelsesopgaven med at sætte rammer, styrke sammenhængskraften og skabe mening og motivation er derfor essentiel, når vi arbejder med udvikling af velfærd.

5.2 Udbrede socialfaglig opkvalificering til flere medarbejdere på tværs af forvaltninger

I forbindelse med udmøntning af midler fra velfærdsprocenten til handicapområdet har forligspartierne besluttet at afsætte 1,05 mio. kr. således, at medarbejderne på handicapområdet i Ældre- og Handicapforvaltningen kan tilbydes socialfaglig opkvalificering i form af relevante kurser eller efteruddannelse. Indeholdt i opkvalificeringsforløbet er et forløb om 'Systemisk perspektiv og narrativ tilgang' og målgruppekurser, herunder blandt andet et målgruppekursus med titlen 'Kønsidentitet og seksualitet'. Hensigten er at udbrede socialfaglig opkvalificering til flere medarbejdere på tværs af forvaltningerne. Dette vil være med til at sikre sammenhængskraft på tværs af aktører og forvaltninger.

5.3 Sikre kompetenceudvikling med et specifikt henblik på at støtte sammenhængskraften blandt fagpersoner

I arbejdet med Relationel koordinering/Relationel kapacitet øges kendskab til kollegaers fagligheder, opgaver og kompetencer. Dette bidrager ikke kun med en større forståelse for de muligheder, der kan sættes i spil i samarbejdet omkring børn og unge, det bidrager også til at kunne sætte hinanden i spil rettidigt. Dette potentiale gælder ikke kun internt og på tværs af forvaltningerne, men skal også udvikles i det tværsektorielle samarbejde, bl.a. i regi af Sundhedsklynge Fyn, hvor fælles tilgange og standarder skal være styrende for indsatserne og med et helhedsblik for at skabe sammenhæng. Faste strukturer i forhold til afholdelse af overleverings-, netværks- og samarbejds møder skaber både kendskab til hinanden og øger sammenhængen i samarbejdet om og med barnet, den unge og deres familie.

I arbejdet med at sikre kompetencer til fremme af sammenhængskraften mellem fagpersoner har alle forvaltninger et potentiale i relation til deres specifikke målgrupper, samt en forpligtelse til at samarbejde på tværs af forvaltningerne. Samtidig har Samarbejdsforum for børn, unge og familier i regi af Sundhedsklynge Fyn til opgave at arbejde for sammenhængende og koordinerede overgange mellem sektorerne. Her kan fælles kompetenceudvikling, bl.a. i form af Fælles Skolebænk være fremmende for sammenhængskraften.

"Det handler om at sætte rammerne for, at medarbejdere i hele organisationen har et solidt handlerum, hvor de kan udfolde deres faglighed og sætte deres kompetencer i spil for at løse kerneopgaven bedst muligt hver dag - til gavn for vores børn og unge og for kvaliteten i vores tilbud."

